MAKTABGACHA TA’LIM MUASSASALARIDA RUS TILI DARSLARINI O‘YIN ORQALI O‘RGATISHNING PEDAGOGIK AHAMIYATI

Qosimova Zilola Hayotjon qizi
Talaba, Guliston Davlat pedagogika institute

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha ta’lim muassasalarida rus tilini o‘yin texnologiyalari asosida o‘rgatishning pedagogik va psixologik ahamiyati, o‘yin metodikasining ta’lim jarayonidagi o‘rni, maqsad va vazifalari, shuningdek, o‘yin asosida o‘qitishning samarali usullari keng yoritilgan. O‘yin faoliyatining bola shaxsini rivojlantirishdagi o‘rni, nutq va tafakkur jarayonlariga ta’siri, hamda o‘yinli mashg‘ulotlarning amaliy ahamiyati haqida ilmiy tahlil keltirilgan.

Kalit so‘zlar: maktabgacha ta’lim, rus tili, o‘yin metodikasi, kommunikativ yondashuv, pedagogik innovatsiya.

Annotation: This article highlights the pedagogical and psychological significance of teaching the Russian language in preschool institutions through game-based technologies. It discusses the role, goals, and objectives of game methodology in the educational process, as well as effective methods of teaching through play. The article provides a scientific analysis of the role of play activities in the development of a child's personality, their influence on speech and thinking processes, and the practical importance of game-based lessons.

Key words: preschool education, Russian language, game methodology, communicative approach, pedagogical innovation.

Аннотация: В статье раскрывается педагогическое и психологическое значение обучения русскому языку в дошкольных учреждениях на основе игровых технологий. Рассматриваются роль, цели и задачи игровой методики в образовательном процессе, а также эффективные способы обучения через игру. Приводится научный анализ роли игровой деятельности в развитии личности ребёнка, её влияния на процессы речи и мышления, а также практической значимости игровых занятий.

Ключевые слова: дошкольное образование, русский язык, игровая методика, коммуникативный подход, педагогическая инновация.

Maktabgacha yosh bu inson hayotidagi eng muhim davrlardan biri bo‘lib, aynan shu davrda bolaning nutqi, tafakkuri, diqqat va eslab qolish qobiliyati faol rivojlanadi. Shu sababli, bu bosqichda xorijiy tillarni, jumladan rus tilini o‘rgatish alohida e’tibor talab etadi. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining ta’lim sohasiga oid qaror va farmonlarida ham chet tillarni erta yoshdan o‘qitish bo‘yicha qator vazifalar belgilab berilgan. Rus tilini o‘yin orqali o‘rgatish metodikasi esa bolalarning tabiiy ehtiyojlariga mos bo‘lib, ularda o‘rganishga nisbatan ijobiy motivatsiya hosil qiladi. Chunki o‘yin bolaning asosiy faoliyat turi sifatida uning bilish jarayonini faollashtiradi, muloqot qilish ehtiyojini oshiradi va o‘rganishni qiziqarli jarayonga aylantiradi.

O‘yin orqali ta’lim berish bu bolalarning yosh psixologik xususiyatlariga mos holda bilim berishning eng samarali usullaridan biridir. O‘yin faoliyati orqali bola yangi so‘zlarni eslab qoladi, ularni nutqida qo‘llashni o‘rganadi, muloqot qilishni mashq qiladi va o‘z fikrini ifodalashga intiladi. O‘yinli yondashuv rus tili darslarida nafaqat bilim beradi, balki bolaning shaxsiy rivojlanishini ham ta’minlaydi.

O‘yinli metodika dars jarayonida bir nechta vazifalarni bajaradi: bolalarda rus tiliga qiziqishni shakllantiradi, eshitish va talaffuz ko‘nikmalarini rivojlantiradi, so‘z boyligini kengaytiradi, grammatik qoidalarni tabiiy ravishda o‘zlashtirishga yordam beradi. Eng muhimi, o‘yinli darslarda bola faol ishtirokchi bo‘ladi.

Quyida rus tilini o‘yin orqali o‘rgatishda qo‘llaniladigan samarali o‘yin turlariga misollar keltirilgan:

1. Leksik o‘yinlar yangi so‘zlarni o‘rganish va mustahkamlash uchun qo‘llaniladi. Masalan: “Что это?”, “Найди картинку”, “Цепочка слов” o‘yinlari bolalarning so‘z boyligini kengaytiradi.

2. Grammatik o‘yinlar gap tuzish va so‘z shakllarini to‘g‘ri qo‘llashni o‘rgatadi. Masalan: “Кто что делает?”, “Подбери слово”, “Скажи правильно” kabi o‘yinlar grammatik bilimlarni mustahkamlaydi.

3. Rolli o‘yinlar bolalarda real hayotiy vaziyatlarda muloqot qilish ko‘nikmasini shakllantiradi. Masalan: “В магазине”, “В детском саду”, “В транспорте” kabi o‘yinlar orqali muloqot madaniyati rivojlanadi.

4. Musiqali va harakatli o‘yinlar bolalarda ijobiy emotsional muhit yaratadi, so‘zlarni ritmik tarzda eslab qolishga yordam beradi.

Pedagogik tajribalar shuni ko‘rsatadiki, o‘yin asosida tashkil etilgan mashg‘ulotlarda bolalar yangi so‘zlarni 23 baravar tezroq o‘zlashtiradi. O‘yin jarayonida ularning nutq faolligi ortadi, diqqat, xotira va tasavvur rivojlanadi. O‘yinli darslar bolaning shaxsiy faolligini oshiradi, ularni o‘qishga bo‘lgan ichki ehtiyojni kuchaytiradi.

Xulosa qilib aytganda, maktabgacha ta’lim muassasalarida rus tili darslarini o‘yin orqali o‘rgatish bolaning til o‘rganish jarayonini tabiiy, zavqli va samarali qiladi. O‘yinli mashg‘ulotlar bolalarning fikrlash, eslab qolish, muloqot va ijodkorlik qobiliyatlarini rivojlantiradi. O‘yin asosidagi ta’lim bolaning mustaqil fikrlashini, tilga bo‘lgan ishonchini va o‘rganishga bo‘lgan ijobiy munosabatini shakllantiradi. Shu bois, o‘yin texnologiyalari maktabgacha ta’limda rus tilini o‘qitishning ajralmas qismi sifatida qaralishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasi “Maktabgacha ta’lim va tarbiya to‘g‘risida”gi Qonuni. Toshkent, 2019.
2. Vygotskiy L.S. Voobrazhenie i tvorchestvo v detskom vozraste. Moskva, 1991.
3. Elkonin D.B. Psixologiya igri. Moskva: Pedagogika, 1978.
4. Jalolova G. Maktabgacha ta’lim metodikasi. Toshkent: Fan va texnologiya, 2021.
5. Karimova M. Bolalarda nutqni rivojlantirishning zamonaviy usullari. Toshkent, 2020.
6. Rahimova D. Rus tili o‘qitish metodikasi: Maktabgacha ta’lim uchun qo‘llanma. Toshkent, 2022.